

Сенату Универзитета уметности у Београду
Наставно-уметничко-научном већу
Факултета музичке уметности у Београду

На основу члана 30. Закона о високом образовању (*Службени гласник Републике Србије* бр. 76/05, 100/07 – др. пропис 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење и 68/115), чланова 40. и 41. Правилника о студирању бр. 01-1372/10 од 10. јуна 2010. године, члана 41. Статута Факултета музичке уметности у Београду, на предлог Катедре за солфеђо и музичку педагогију од 15. јануара 2015. године, Наставно-уметничко-научно веће Факултета музичке уметности је на седници одржаној 3. фебруара 2016. године, донело Одлуку (бр. 01–294/16), о именовану Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације мр Невене Вујошевић под насловом *Музичка форма у контексту општег музичког образовања – перцепција, организација музичке целине, методика*. Комисија у саставу:

- др Гордана Каран, редовни професор на предметима солфеђо и методика наставе солфеђа, Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности,
- др Ивана Дробни, редовни професор на предметима солфеђо и методика наставе солфеђа, Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, ментор,
- др Бланка Богуновић, редовни професор на предметима психологија и педагогија, Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, коментор,
- др Јелена Цветковић Црвеница, ванредни професор на предметима солфеђо и методика наставе солфеђа, Универзитет у Нишу, Факултет уметности, и
- др Нада О’Брајан, доцент на предмету методика општег музичког образовања Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности,

подноси Наставно-научно-уметничком већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду

ИЗВЕШТАЈ
о докторској дисертацији

МУЗИЧКА ФОРМА У КОНТЕКСТУ ОПШТЕГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА
– перцепција, организација музичке целине, методика

мр Невене Вујошевић

Чланови комисије су прочитали докторску дисертацију и сагласили се да је подобна за јавну одбрану. На основу тога сачинили су Извештај који садржи: уводно образложење, биографију и библиографију кандидаткиње, анализу дисертације, оцену остварених резултата, критички осврт са коментарима и питањима, образложење доприноса науци, и закључак са завршном оценом дисертације.

1. УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Мр Невена Вујошевић је пријавила тему докторске дисертације (бр. 01-33-5/09 од 15. септембра 2009. године) под називом: *Музичка форма у контексту општег музичког образовања – перцепција, организација музичке целине, методика*. На основу предлога Катедре за солфеђо и музичку педагогију Веће Факултета на седници од 23. септембра 2009. године донело је одлуку (бр. 01-1661/09) о именовању Комисије за оцену испуњености услова за стицање доктората и научне заснованости теме докторске дисертације у саставу: др Нада Ивановић (О'Брајан), доцент на Факултету музичке уметности, др Бланка Богуновић, ванредни професор на Факултету музичке уметности и др Бранка Радовић, редовни професор ФИЛУМ-а у Крагујевцу.

Веће Факултета на седници од 25. новембра 2009. године донело је одлуку (бр. 01-2586/09 од 1. децембра 2009. године) о усвајању Извештаја Комисије за оцену испуњености услова за стицање доктората и научне заснованости теме докторске дисертације бр. 01-2447/09 од 16. новембра 2009. године.

Сенат Универзитета уметности у Београду је на седници од 24. децембра 2009. године донело је одлуку бр. 7/21 од 24. децембра 2009. године (бр. 01-127/10 од 22. јануара 2010. године) о одобравању рада на изради докторске дисертације. За ментора је именована др Нада Ивановић (О'Брајан), доцент, а за коментора др Бланка Богуновић, ванредни професор.

На основу молбе кандидаткиње бр. 02-655/15 од 23. марта 2015. године Веће Факултета на седници од 25. марта 2015. године донело је одлуку (бр. 01-775/15 од 14. априла 2015. године) о промени ментора на изради докторске дисертације тако што се уместо др Наде О'Брајан, за ментора именује др Ивана Дробни, редовни професор. Сенат Универзитета уметности у Београду је на седници од 30. априла 2015. године донео је одлуку бр. 7/179 од 11. маја 2010. године (бр. 01-926/10 од 13. маја 2010. године) о промени ментора на изради докторске дисертације тако што се уместо др Наде О'Брајан за ментора именује др Ивана Дробни, редовни професор.

Мр Невена Вујошевић је, уз сарадњу са ментором проф. др Иваном Дробни, и коментором проф. др Бланком Богуновић, довршену докторску дисертацију, на даљу процедуру, предала Факултету музичке уметности у Београду 1. фебруара 2016. године.

2. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТКИЊЕ

Мр Невена Вујошевић је рођена 1980. године у Београду. Основну и средњу музичку школу је завршила у СМШ „Коста Манојловић“ у Смедереву (теоретски и клавирски одсек). Дипломирала је на Факултету музичке уметности у Београду 2004. године на одсеку за Општу музичку педагогију. На истом факултету завршила је и последипломске студије одбравивши магистарски рад *Аналитички приступ хармонском језику Сергеја Прокофјева* под менторством мр Гаруна Малаева.

Прва педагошка искуства Мр Невена Вујошевић стиче у београдским основним школама „Петар Кочић” (2004), „Доситеј Обрадовић” (2006 -2007), и „Дринка Павловић” (2010) као наставник Музичке културе, Хора и Оркестра. У периоду од 2005. до 2007. године била је ангажована у својству демонстратора на Катедри за музичку теорију Факултета музичке уметности у Београду. На Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу је у два наврата била ангажована као сарадник у настави (2005-2007, 2007-2009), да би 2010. године била изабрана у звање асистента. Од 2015. године у звању наставника стручног предмета на Катедри за музичку теорију и педагогију предаје (на основним и мастер студијама) Методику општег музичког образовања, Анализу вокалне музике, Анализу музичког дела и Хармонију са хармонском анализом.

Мр Невена Вујошевић је у периоду од 2000-2005. године била стипендиста Министарства просвете и спорта Владе Републике Србије.

Члан је редакције научног часописа за књижевност, језик, уметност и културу Универзитета у Крагујевцу *Лунар*, од децембра 2015. године.

Библиографија

- Вељановић, Ј. и Вујошевић, Н. (2015). Разматрање потребе за компетенцијама образовног профила музичког теоретичара на високошколској установи, *Округли сто Унапређење наставе на студијској групи за Музичку педагогију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу*. Крагујевац: Ректорат универзитета у Крагујевцу, у припреми за штампу.
- Младеновски, Ј. и Вујошевић, Н. (2015). Унапређење хармонског слуха на основним академским студијама на предмету Хармонија са хармонском анализом. Предлог методских поступака, *Округли сто Унапређење наставе на студијској групи за Музичку педагогију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу*. Крагујевац: Ректорат универзитета у Крагујевцу, у припреми за штампу.
- Вујошевић, Н. (2013). *Рано*Класична симфонија Сергеја Прокофјева. У: В. Каначки и С. Пајић (уред.), *Зборник радова са Седмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, III, Музика и неизрециво. Историја уметности – методи и методологија и њихова примена* (113–121). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.
- Вујошевић, Н. (2013). Тоналност као парадигма: два типа музичког израза Милана Михајловића у делима из осамдесетих и деведесетих година XX века, *Наслеђе*, 26, 245–267.
- Вујошевић, Н. (2013). Два вида употребе трозвука у борбеним и сатиричним песмама Николе Херцигоње у периоду од 1936. и 1953. године. У: С. Маринковић и С. Додик (уред.), *Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог – Традиција као инспирација* (378–394). Бања Лука: Академија умјетности.

- Вујошевић, Н. (2012). Стогодишњица рођења Николе Херцигоње: хармонски језик Николе Херцигоње у *Шест Змајевих сатиричних песама за глас и клавир*, трозвук како примарно средство комуникације. У: В. Каначки и С. Пајић (уред.), *Зборник радова са Шестог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, III, Језик музике. Музика и религија & Реч и слика. Иконографија и иконографски метод – теорија и примена*, (137–152). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.
- Вујошевић, Н. (2012). Скрјабинов модус као парадигма Михајловићевог хармонског језика осамдесетих година 20. века. Дуализам тоналног и нетоналног. У: С. Маринковић и С. Додик (уред.), *Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог – Традиција као инспирација (177–200)*. Бања Лука: Академија умјетности.
- Vujošević, N. (2012). Nikola Hercigonja: trozvuk kao stilска paradigma satiričnog glazbenog izraza u *Šest Zmajevih satiričnih pesama za bas i klavir*, *Топови*, 59, 3–17.
- Вујошевић, Н. (2011). Тоналне манифестације Скрјабиновог модуса у *Три прелида за клавир* Милана Михајловића. У: В. Каначки (уред.), *Зборник радова са Петог међународног скупа Српски језик, књижевност, уметност, III* (61–71). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.
- Вујошевић, Н. (2011). Дистинктивни ентитети Прокофјевљевог хармонског језика – аналитичка студија С. Слонимског, *Наслеђе*, 20, 211–228.
- Вујошевић, Н. (2010). Хармонски језик Сергеја Прокофјева – преглед владајућих аналитичких ставова у руској/совјетској литератури XX века (Л. Мазель, М. Скорик, Ј. Холопов, Г. Орцоникидзе, С. Слонимски, Т. Тер-Мартиросјан). У: Д. Бошковић (уред.), *Зборник радова са Четвртог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, III, Теоријске основе и претпоставке савремене музике (87–98)*. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.
- Vujošević, N. i Glišović N. (2010). Thue-Morse Sequence in Music. U: Z. Jaksic i dr. (ured.), *Zbornik radova 54. Konferencije za elektroniku, telekomunikacije, računarstvo, automatiku i nuklearnu tehniku ETRAN, Donji Milanovac, 7-10. juna 2010*, (VII 4.1–VII 4.3). Beograd: Društvo za elektroniku, telekomunikacije, računarstvo, automatiku i nuklearnu tehniku.
- Вујошевић, Н. (2009). Период креативне ћутње или нова стварност: хармонски језик Љубице Марић у *Сонати за виолину и клавир (1948)* – принуда или избор?. У: Б. Радовић (уред.), *Зборник радова са Трећег међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, III, Корени традиције у стваралаштву Љубице Марић и нови жанр српске музике (53–68)*. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.
- Вујошевић, Н. (2007). Проблем аналитичког приступа музици Сергеја Прокофјева, *Наслеђе*, 7, 131–142.

3. АНАЛИЗА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мр Невене Вујошевић под насловом *Музичка форма у контексту општег музичког образовања – перцепција, организација музичке целине, методика* обима је 297 страна одштампаних фонтом Times New Roman величине 12, са стандардним проредом 1,5, и 61 графичким прилогом (30 табела и 31 слика).

Дисертација је структурирана у пет поглавља чији су наслови „Уводне премисе“, „Феномен музичке форме – перцепција, организација музичке целине, когниција“, „Музичка форма и аперцепција музичког дела“, „Перцепција музичке форме ученика у старијим разредима основне школе“ и „Закључна разматрања“.

Кандидаткиња после „Предговора“, у првом поглављу „Уводне премисе“ (11-25), пружа општи поглед на наставу предмета Музичка култура у основним школама у Србији. Осветљавајући не само четири основне области и програмске захтеве, већ и општу проблематику везану за концепцију и реализацију циљева и задатака овог предмета (у контексту развоја диспозиција ученика), Вујошевићева води читаоца ка централној теми дисертације – разумевању музичке форме – представљајући у посебним потпоглављима програмске захтеве у области слушања музике у старијим разредима основне школе, а потом и њене методичке аспекте у контексту развојне улоге музичког образовања.

Теоријски део дисертације који чине друго и треће поглавље, посвећен је разматрањима везаним за перцепцију и аперцепцију музичког дела, како са становишта музичке теорије и анализе и педагогије, тако и психологије и когнитивне психологије музике. Друго поглавље, чији је наслов „Феномен музичке форме – перцепција, организација музичке целине, когниција“ (26-111), доноси детаљно представљене и растумачене „Психолошке аспекте перцепције појединачних тонских квалитета“ (27-35), и „Перцептивно-когнитивне аспекте организације музичке целине“ (36-68), у оквиру којих је сачињен осврт на теорију гешталта и примену њених принципа у домену музике. Снажно ослоњена на *Генеративну теорију тоналне музике (A generative theory of tonal music)* Фреда Лердала (Lerdahl, Fred) и Реја Џекендорфа (Jackendoff, Ray), и сложеност питања гешталтног опажања музичке форме због њене временске димензије, ауторка даје детаљан преглед и тумачење перцептуалне организације и хијерархије когнитивних процеса који се у свести слушаоца одвијају током слушања музичког дела. Посебно потпоглавље посвећује механизму когнитивног очекивања у музици (58-68), за које истиче да је уочавање музичког значења „природна тежња слушаоца“ будући да је он агенетски заснована и моделована културом (58-59). У наставку су обрађени „Аспекти музичког мишљења“ (69-87) у оквиру којих је растумачена улога музичке меморије (краткорочне и дугорочне) и музичке пажње као кључних фактора у процесу когнитивне трансформације током слушања музике. Следећи важан когнитивно-теоријски аспект који Вујошевићева издваја јесте перцепција тензије и (неминовне) релаксације у музици. Закључујући, на крају поглавља да је слушно дефинисање музичке форме „директна ... последица гешталт принципа опажања“ (110), ауторка

даје шематски приказ утицаја музичког гешталта и когнитивних процеса на опажање музичке форме (111).

У трећем делу дисертације „Музичка форма и аперцепција музичког дела“ (112-152), излагање је усредсређено на музичку форму у контексту аналитичког слушања музике, методске приступе који имају за циљ да олакшају аперцепцију музичког дела, уз преглед бројних савремених истраживања. Издвајајући методички значај кинестетичког и визуелног поља деловања и њиховог утицаја на унапређење перцептивних способности ученика, ауторка указује на „важност корелацијске употребе два или више различитих... комуникационих медијума у циљу... праћења драматургије музичког дела и успостављања процеса музичког разумевања“ (121). У том смислу она у посебном потпоглављу „Аперцепција музичког дела и визуелна комуникација“ (122-143), теоријски осветљава когнитивне аспекте (паралелне) визуелне и аудитивне перцепције, говори о значају визуелизације музичких садржаја, и даје преглед истраживања која су се бавила међусобним деловањем аудитивног и визуелног медијума комуникације. На крају овог поглавља у одељку „Аудио-визуелни модели у настави музичког образовања у основној школи: музичка форма, визуелни медијум и музичка аперцепција“ (144-151), дата је анализа неколико експлоративних истраживања која су кандидаткињи недвосмислено послужила да сагледа позитивне импликације комбиновања аудитивног и визуелног медијума у настави и, захваљујући томе, додатно кристалише дизајн емпиријског истраживања.

Емпиријско истраживање „Перцепција музичке форме ученика у старијим разредима основне школе“ (153-221) које чини четврти део рада представља изузетан допринос овој дисертацији, како са становишта систематичности у његовом осмишљавању, тако и са становишта реализације и интерпретације података. Истраживање се састоји од четири потпоглавља која започињу „Концептуалним оквиром истраживања“ (153-156) где кандидаткиња језгровито и прецизно оцртава теоријски оквир истраживачког поступка који следи, образлажући важност процеса опажања музичке тензије у процесу аналитичког слушања музике у коме се укрштају перцептивни, когнитивни и афективни слојеви аперцепције музичког дела. У потпоглављу „Методологија истраживања“ (156-161) описани су основни елементи истраживачког поступка (предмет, циљеви, узорак, мерни инструменти, варијабле, организација истраживања и начин обраде података). Предмет истраживања чини „испитивање нивоа успешности перцепције музичке форме – како целине, тако и њених сегмената, путем слушања, на узорку ученика основне и ученика основне музичке школе, на узрасту од једанаест (11) и дванаест (12) година“ (156), са четири групе дефинисаних циљева. Мр Невена Вујошевић је имала за циљ да: испита навике ученика у слушању музике (опажање музичке тензије и форме дела); дијагностикује могућности ученика да детектују тензионе обрасце, нивое тензије (на основу издвојених музичких параметара) и елементе музичке форме; установи евентуално постојање разлика, према полу, узрасту и степену музичког образовања, као и начин на који су навике слушања испитаника повезане са перцепцијом тензије и музичке форме. Веома садржајно, детаљно и прегледно су разматрани и интерпретирани

добијени подаци у потпоглављу „Резултати истраживања“ (162-214) које је организовано према постављеним циљевима. „Закључци истраживања“ (214-221) доносе синтетички приказ главних налаза истраживања и представљају основ за даља разматрања.

У последњем делу студије, „Закључна разматрања“ (223-231), кандидаткиња прегнантно и структурисано сагледава делове своје дисертације и подсећа читаоце на кључна размисљања, налазе и закључке, као и на могућности примене својих сазнања.

На крају рада наведен је списак коришћене литературе и Прилози.

4. ОЦЕНА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА

У раду мр Невене Вујошевић, пажња је била посвећена упоредном сагледавању методичких, теоријских и когнитивних аспеката слушања музике, чиме је, по њеном мишљењу „омогућено препознавање основних принципа изградње форме музичког дела – дефинисане сменом понављања и промене, увиђањем еквивалентних и нееквивалентних делова музичког тока, чијом је даљом интеграцијом у сложеније организационе целине (нове хијерархијске односе), омогућено дубинско разумевање музичког дела“ (.....). Она добро уочава и указује на битне процесе усвајања информација и њиховог складиштења у свести слушаоца, што имплицира процесе „вишег нивоа“ когнитивне обраде података.

Тежиште дисертације садржано је у оригинално осмишљеном и реализованом емпиријском истраживању, где кандидаткиња успева да добије потврду својих претпоставки о улози основних музичких параметара у опажању музичке форме и о томе да је оно условљено искуством, што повратно указује на важност музичких искустава које би настава предмета Музичка култура требало да обезбеди. Осим тога, Вујошевићева је установила и јасну везу опажања форме и узраста, односно нивоа когнитивног развоја, што посредно говори и о деловању музичке стимулације и искуства на когнитивни развој.

Кључно везана за појам тензионих образаца, ауторка успева да докаже како у основи аперцепције музичке форме лежи њихово опажање, и указује на начин повезаности са афективним реаговањем. Она користи комбинацију визуелних симбола и аудитивних задатака, са идејом да овај методски поступак има функцију увиђања односа сегмената музичког тока унутар опажајног поља испитаника, али и функцију визуелизоване представе развоја музичког тока. Успостављањем асоцијативног односа два комуникациона медијума (визуелног и аудитивног), имплициран је виши ниво постигнућа у задацима слушне перцепције поменутих феномена.

Резултати истраживања, према постављеним циљевима, у великој мери указују на навике које ученици испољавају приликом слушања музике, њихов доживљај опажања музичке тензије и искуство у опажању музичке форме. Установљене су разлике у односу на узраст и пол, али и разлике на нивоу врсте школе.

5. КРИТИЧКИ ОСВРТ НА ДИСЕРТАЦИЈУ

Мр Невена Вујошевић је демонстрирала инвентивно тумачење резултата, зналачко повезивање и синтетичко представљање обухватним шемама, међу којима нарочито истичемо завршну синтезу резултата истраживања, у коме је презентована повезаност навика ученика у слушању музике, типа музичког искуства у опажању музичке тензије и форме музичког дела са аналитичким способностима у задацима успешне перцепције музичке тензије и музичке форме.

Последице за праксу музичког образовања указују на то да музичко искуство и адекватна стимулација унапређују ниво когнитивних способности на свим старосним узрастима, утичући тиме директно на постизање вишег нивоа успешности у задацима аудитивне перцепције музичке форме дела, и повећање меморијског капацитета ученика.

Предмет и циљ рада

Докторска дисертација мр Невене Вујошевић обрађује, у нашој средини до сада, недовољно проучавану наставну проблематику. Област слушања музике у основним школама у Србији, која је дотицана спорадично у методичкој литератури и периодици, као важан елемент наставе Музичке културе, захтевала је подробније изучавање и методичко уобличавање. Кандидаткиња је у својој дисертацији овом истраживању приступила мултидисциплинарно, у виду „троструког контрапункта“ (5), објединивши област музичке педагогије, музичке теорије и когнитивне психологије музике. Циљ дисертације односио се на сагледавање механизма перцепције музичке целине (форме музичког дела), како би се осмислио методички модел помоћу којег је могуће унапредити како музичку перцепцију, тако и степен музичке аперцепције ученика петог и шестог разреда основне школе.

Полазне претпоставке и резултати истраживања

Ауторка се у свом раду бави проблемом опажања и разумевања музичке форме, као једним од сложенијих процеса из перцептивно-когнитивног домена, а у оквирима општег музичког образовања ученика у старијим разредима основне школе. Сложеност теме условила је и сложеност приступа, тако да она проучавању прилази мултидисциплинарно заснивајући полазне претпоставке на симултаном примени различитих методичких, теоријских и методолошких приступа. Опажање музичке форме сагледавано је кроз призму музичке педагогије, музичке теорије и когнитивне психологије музике, чијим су се интегративним деловањем указале нове могућности разумевања процеса аперцепције музичког дела и његово разумевање и могућности за боље разумевање ових процеса на узрасту ученика основне школе. Стога је намера кандидаткиње била да сагледа механизме перцепције музичке целине, односно форме музичког дела, ослањајући се на концепте музичког гешталта, хијерархијског сагледавања и формирања музичког очекивања, али и

способност опажања најдубљег, афективног слоја музичког дела посматраног кроз наизменичну смену тензионих образаца.

Иновативна тема, перцепција форме у образовном контексту и то на релативно ниском узрасту испитаника има и значај по питању разумевања развоја музичких и других видова способности, пре свега перцептивних и когнитивних. У том смислу је уочено развојно засновано побољшање у слушном опажању музичке тензије, које се може тумачити у склопу теорије сазнајног развоја Жана Пијажеа.

Методe које су примењене у истраживању

Кандидаткиња примењује различите методе, пре свега минуциозно теоријско истраживање обухватне литературе у области когнитивне психологије музике и музичке теорије, а затим и промишљено и систематски организовано емпиријско истраживање, исказујући висок степен аутономије и инвентивности у осмишљавању истраживачког плана и његовој реализацији. Она конструише упитник, а затим користи аудитивни и визуелни материјал у слушним тестовима које је прилагодила или сама конструисала за потребе истраживања.

Литература

Списак коришћене литературе садржи 243 библиографске јединице на српском/хрватском, енглеском и француском језику. Литература је адекватно одабрана, обрађена на систематичан начин и обухвата кључна дела из области обрађиваних у раду: музичке педагогије/методике општег музичког образовања (Ђорђевић, Ивановић, Hedden, Swanwick, Цветковић); музичке теорије (Cook, Forte и Gilbert, Fredrickson, Halpern, Lerdahl и Jackendoff, Meyer, Narmour, Поповић, Ристић); психологије и психологије музике (Богуновић, Deliege, Deutsch, Gardner, Cohen, Krumhansl, Levitin, Mursell, Огњеновић, Patel, Peretz, Радош, Révész, Seashore, Shellenberg, Sheppard, Sloboda, Wing); музикологије (Веселиновић-Хофман, Поповић-Млађеновић), теорије уметности (Arnheim, Chomsky).

Наводимо питања која би била основа за дискусију:

- Како би се резултати истраживања могли употребити у настави?
- Да ли кандидаткиња сматра да би требало поновити истраживање и на старијим узрастима?
- Процес слушања музике у оквиру савременог музичког образовања, између осталог, има за циљ стваралачку комуникацију са уметничким делом. Да ли сматрате да инсистирање на опажању музичке форме може да умањи интензитет естетског доживљаја код слушаоца?
- Да ли се, према Вашем мишљењу, форма савременог музичког материјала може, по принципу концентричних кругова, ослонити и надоградити на форму музичких стилова прошлих епоха, или савремену музику треба на јединствен начин презентовати ученицима. На ком узрасту?

- Како бисте дефинисали музичку форму из перспективе испитаника (а на основу емпиријског истраживања)? Каква би била Ваша лична дефиниција након искуства израде докторске дисертације?
- Да ли имате идеје о начинима рада са предшколским узрастом?

6. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ДОПРИНОСА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Мр Невена Вујошевић је у свом раду истраживала опажање музичке форме код ученика основне школе у петом и шестом разреду и ученика музичке школе на истом узрачном нивоу. Треба нагласити да у нашим условима до сада није реализовано нити спровођено било какво слично истраживање, чак и на неком другом узрачном нивоу испитаника. Генерално, испитивање феномена перцепције музичке форме, посредством праћења нивоа изазване музичке тензије код ученика немужичара на овом ступњу когнитивног развоја, колико је члановима Комисије познато, није до сада реализовано.

Научни допринос реализоване докторске дисертације:

- дефинисање степена способности ученика у опажању форме музичког дела и тензионих музичких образаца према појединачним параметрима музичког израза;
- утврђивање значаја употребе визуелног медијума у настави слушања музике и његовог комбиновања са аудитивном перцепцијом;
- утемељење методског приступа који омогућава достизање адекватног нивоа разумевања музике која се слуша у оквиру Наставног програма у основној школи;
- допринос у примени адаптираних и конструисаних слушних тестова који се могу применити и на другим узрастима, чиме би се омогућило поређење налаза и стекли нови увиди у развој перцепције музичке форме на адолесцентном узрасту;
- формирано је теоријско знање о перцепцији музичке форме и детекцији тензионих образаца и степена тензије у опажању музичке целине/гешталта.
- добијени су подаци о значају различитих музичких параметара у процесу детекције тензионих образаца у издвојеним деловима композиције;
- допринос у сазнавању склопова повезаности опажања музичке тензије и музичке форме дела;
- допринос у сазнавању утицаја музичких параметара (пре свега мелодије и ритма) за опажање целине.

- допринос стицању нових сазнања у домену идентификовања узрасних и музичко-образовних разлика када се ради о елементима и параметрима опажања музичке форме;
- допринос методологији истраживања перцептивних феномена у контексту примењене науке и реалних питања образовања музиком;
- предлог теоријског модела хијерархијски организованих и међусобно повезаних перцептивно-когнитивних процеса током слушања музике у циљу интензивирања музичког доживљаја ученика.

Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу истраживања у оквиру рада на дисертацији:

- Вујошевић, Н. (2016). Трансферна вредност учења музике на когнитивни развој ученика основношколског и средњошколског узраста, *Настава и васпитање*, бр. 1 (прихваћено за штампу у априлу 2016/1).
- Вујошевић, Н. (2015). Преглед новијих истраживања у области музичке перцепције и визуелне комуникације код музичара и немусичара. У: В. Каначки и С. Пајић (уред.), *Зборник радова са Девог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, III, Уметничко наслеђе и рат & Музика и медији* (405–411). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.
- Вујошевић, Н. (2015). Пројекција пажње током процеса слушања музике код музичара и немусичара. Научна студија Дебре Л. Кемпбел. У: Д. Жунић и М. М. Ђурђановић (уред.), *Зборник радова са Првог националног научног скупа са међународним учешћем Балкан Арт Форум (БАРТФ 2013), Уметност и култура данас* (105–112). Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет уметности.
- Вујошевић, Н. (2015). Аналитичко слушање музике - фокусираност пажње код музичара и немусичара. У: С. Маринковић и С. Додик (уред.), *Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог – Традиција као инспирација* (538–550). Бања Лука: Академија умјетности.
- Вујошевић, Н. (2014). Утицај визуелних стимулуса на музичку перцепцију и меморију. У: В. Каначки и С. Пајић (уред.) *Зборник радова са Осмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, III, Паганско и хришћанско у ликовној уметности & Сатира у музици*, (177–188). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.
- Вујошевић, Н. (2014). Визуелизација музичког садржаја као битан фактор у процесу активног слушања музике. Португалско-белгијска студија. У: С. Маринковић, С. Додик и А. Петров (уред.), *Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог – Традиција као инспирација* (622–630). Бања Лука: Академија умјетности.

7. ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Докторска дисертација мр Невене Вујошевић под насловом *Музичка форма у контексту општег музичког образовања – перцепција, организација музичке целине, методика* представља рад изузетних домета који представља кандидаткињу, пре свега, као особу страствено посвећену теми, одважно усмерену ка стицању нових знања из референтних области и спремној да учи, ради, сазнаје и остварује научни допринос у пољу којим се бави. Кандидаткиња исказује минуциозно аналитичко мишљење, али и јасну способност синтетизовања дивергентних и бројних налаза, затим критичко мишљење и обухватно промишљање мултидисциплинарне теме којом се бавила. Њен рад представља искорак у области музичке педагогије снажно интегришући знања музичке педагогије, музичке теорије и когнитивне психологије музике у развојни и наставни контекст.

На основу критичког сагледавања и оцене докторске дисертације, мр Невене Вујошевић *Музичка форма у контексту општег музичког образовања – перцепција, организација музичке целине, методика*, Комисија констатује да она по свим својим елементима **испуњава критеријуме научног рада и представља значајан допринос развоју теорије и праксе у области музичке педагогије**. Комисија стога једногласно даје дисертацији **позитивну оцену** и са задовољством предлаже Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да **прихвати Извештај и покрене процедуру за јавну одбрану ове дисертације**.

Комисија у саставу:

др Гордана Каран, редовни професор,
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности

др Ивана Дробни, редовни професор,
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, ментор

др Бланка Богуновић, редовни професор,
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, коментор

др Нада О'Брајан, доцент
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности

др Јелена Цветковић Црвеница, ванредни професор,
Универзитет у Нишу, Факултет уметности

У Београду,
29.02.2016.